

چالش‌های فراروی دولت سیزدهم

پیروزی آیت‌الله رئیسی در سیزدهمین انتخابات ریاست جمهوری مرهون عنایت الهی، تدبیر رهبر حکیم انقلاب اسلامی، اقبال مردم و تلاش نیروهای انقلابی در ستادهای مردمی بود. شکرگزاری و قدردانی از این عوامل بر عهده دولت جدید است. بدیهی است دولت از یکسری فرصت‌ها و قوت‌ها برخوردار می‌باشد و با شماری تهدید، چالش و ضعف نیز مواجه است که باید با برنامه‌ریزی، کارآمدی و فداکاری به مدیریت آن‌ها پرداخته شود. نکته مهم در این زمینه داشتن فهم و درک صحیح و عالمانه و واقع‌بینانه از وضع موجود و ترسیم صحیح وضع مطلوب و نیز استفاده از روش‌ها، راهبردها و اقدامات منطقی برای عبور از مقطع کنونی خواهد بود. قبل از هرچیز باید از ابرچالش کرونا یاد کرد که مستلزم اهتمام هوشمندانه و جامع دولت خواهد بود. با این توصیف نظر به محدودیت حجم یادداشت، تلاش می‌شود اشاره‌ای گذرا به چالش‌های پیش رو داشته باشیم.

۱- چالش‌های اقتصادی

اقتصاد کارکرد دوسویه دارد. هم عامل اقتدار و هم پاشنه آشیل است. هر یک از این عوامل بستگی به میراث دولت قبلی و عملکرد دولتمردان جدید دارد. تحریم‌های ظالمانه آمریکا و همپیمانان اروپایی آن، کسری بودجه امری انکارناپذیر است، گرانی و تورم بی‌مهاری، حجم نقدینگی بالا، تفکر اقتصادی سکولار و تکنوکرات و نئولیبرال که از دولت سازندگی تاکنون بر کشور حاکم بوده و همه برنامه‌ها و عملکردها را تحت‌الشعاع قرار داده و مانع تحول انقلابی است، ساختار معیوب لایحه بودجه سالانه، واردات بی‌رویه و غیر هدفمند، ناکارآمدی گمرکات و فساد موجود در آن، بورس و بازار سرمایه که بیش از ۴۵ میلیون نفر در آن متضرر شدند، بلا تکلیفی و چند نرخ بودن ارز، ناتوانی بانک مرکزی در مدیریت اوضاع، مشکل مسکن جوانان، نامتوازن بودن توسعه در سراسر کشور و وجود محرومیت در بسیاری از استان‌ها، معطل ماندن مزیت‌های نسبی استان‌ها و ناکارآمدی استانداری‌ها در استفاده از ظرفیت‌های بومی، وجود گسترده بسترهای رانت و ویژه خواری و آقازادگی، حاکم بودن نگاه به بیرون و تمایل به وابستگی و غرب‌زدگی در میان مدیران و کارشناسان اقتصادی و امثال آن‌ها هر یک چالش ویرانگر پیش روی دولت است.

۲- چالش‌های سیاسی

مسائل و چالش‌های سیاسی نقشی تأثیرگذار در روند موفقیت دولت دارد. کاهش اعتبار قوه مجریه در افکار عمومی، اعتمادسوزی و تنزل اعتماد مردم به مسئولان و قوای حاکمیتی، فقدان الگوی بومی و سازنده رقابت سیاسی در کشور، تبدیل رقابت سیاسی به تنازع در میان جریان‌ها و فعالان سیاسی و شارلاتانیزم مطبوعاتی، غلبه گرایش به غرب، گسترش نئولیبرالیسم در میان نخبگان سیاسی، رهاشدگی فضای مجازی، وجود رویکرد سلبی و صفر و صدی متمایل به برخورد فیزیکی و محدودیت فضای مجازی که موجب واکنش تند جوانان شده است، ناکارآمدی مسئولان و دستگاه‌های اجرایی در انجام وظایف محوله، رشوه‌خواری، پارتی‌بازی، فقدان تحول در نظامات گوناگون اداری کشور، شرطی‌سازی افکار عمومی و نخبگی نسبت به مذاکره با غرب، و امثال آن‌ها برای دولت سیزدهم دردسرساز خواهند بود و تنها با تدبیر هوشمندانه و اجماع در حاکمیت و ارتباط گسترده با مردم و نخبگان قابل مدیریت خواهند بود و لازم است اطرافیان را از حاشیه‌سازی برای دولت و رویکردهای افراطی باز داشت.

۳- چالش‌های اجتماعی و حقوقی

خداشمار شدن وجهه مسئولان در افکار عمومی چالشی عمده محسوب می‌گردد و مسئولان باید به مردم بازگردند اما این روند نیازمند گذشت زمان و اعتمادسازی عملی می‌باشد. تشدید آسیب‌های اجتماعی که به مرز بحران نزدیک شده است مانند حاشیه‌نشینی و طلاق و اعتیاد و بیکاری و امثال آن‌ها از این جمله هستند. نارضایتی مردم که منجر به هتاکی در برخی موارد به نظام شده است، ستادهای مردمی آیت‌الله رئیسی که تاکنون با بلاتکلیفی و حتی بی‌مهری اطرافیان ایشان مواجه بوده‌اند ممکن است به‌عنوان منتقد دولت جدید به چالش با مسئولان اجرایی بپردازند زیرا در چهار دهه گذشته بی‌تفاوتی نسبت به ستادها و بی‌اعتنایی نسبت به خواسته آن‌ها سابقه نداشته است، ناهمسویی بخشی از جوانان به‌عنوان سرمایه اجتماعی نظام با قوای سه‌گانه آینده خوبی را نشان نمی‌دهد، اطلاع دادرسی و تخلفات برخی قضات و کارکنان در فرایند دادرسی که نیازمند تدبیر وزیر دادگستری با کمک قوه قضائیه است، حقوق شهروندی و انتظارات کاذب ایجادشده، کاهش پایگاه اجتماعی روحانیت به‌عنوان پیشتازان انقلاب اسلامی که نیازمند چاره‌جویی و اعتمادسازی می‌باشد و معاونت رئیس جمهور در امور روحانیت تاکنون عملکرد روشنی در این زمینه نداشته است، چالش‌های عمده زیست محیطی و امثال آن‌ها که نیازمند رویکرد اجتماعی سازنده در برنامه‌های دولت خواهد بود.

۴- چالش‌های فرهنگی و رسانه‌ای

فرهنگ شاید حلقه مفقوده در تمامی دولت‌های پس از انقلاب بوده است. این خلأ موجب تغییرات گسترده در سبک زندگی مردم شده است، تأثیرات تهاجم فرهنگی و جنگ نرم‌افزاری در ابعاد مختلف کشور مشهود است و رهبر حکیم انقلاب در مراسم تنفیذ به آن اشاره فرمودند، چالشگری جامعه مطبوعاتی و شبکه‌های اجتماعی و ارتباطی با ارزش‌های انقلابی، ناکارآمدی نهادها و دستگاه‌های فرهنگی و تربیتی، فقدان رویکرد فرهنگی به امر به معروف و نهی از منکر، کاهش شدید نرخ مطالعه در کشور، فقدان الگوی مناسب برای تفریحات سازنده، فقدان مدل سازنده و رویکرد جذاب به هنر و گرایش‌ها و رشته‌های مختلف آن در میان نیروهای انقلاب، افزایش ارتباط و تأثیرگذاری رسانه‌های بیگانه در افکار عمومی و رفتارسازی آن‌ها، کاهش نقش آموزش در تربیت

نسل کودک و نوجوان و جوان کشور، رهاشدگی حوزه نشر و انتشار کشور، پایین بودن بودجه برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی، نارضایتی نیروهای انقلابی از وضعیت فرهنگی کشور و امثال آن‌ها هر یک نیازمند نگاه و رویکرد تحولی دولت هستند.

◀ راهکارهای پیشنهادی

- ۱- ایجاد فهم و درک صحیح و واحد در مجموعه دولتمردان
- ۲- توجه به ظرفیت‌های کشور و مزیت نسبی استان‌ها
- ۳- اهتمام به تولید که سلسله‌جنبان حل مسائل کشور از جمله اشتغال و معیشت می‌باشد
- ۴- اقتصاد مقاومتی با رویکرد انقلابی و مدیریت جهادی
- ۵- برقراری ارتباط نزدیک و مستمر با مردم بالأخص جوانان و نخبگان و استفاده از نظرات آنان
- ۶- فعال ساختن دیپلماسی اقتصادی و متوازن در جهان بالأخص در منطقه
- ۷- رویکرد جدی و مستمر دولت به شناخت عمیق و حل مسائل فرهنگی و اجتماعی
- ۸- تعامل و هم‌افزایی سازنده با دیگر قوا و دستگاه‌ها
- ۹- اهتمام به مسئله مسکن که بسیاری از مشاغل را فعال خواهد کرد
- ۱۰- مبارزه با فساد در همه عرصه‌ها و نظارت مستمر و قاطع بر مجموعه دولتمردان.